

På vej mod et nyt sys- omkring kåring af hingste

Flere forskellige selektionsfaser for hingste på vej mod endelig kåring, der ikke kan opnås før hingsten er 15 år - Avlsplanen for 1986/87

Af Vagn Thorup,
medlem af DV's avlsledelse

Dansk Varmblods formand har i sin årsberetning løftet sløret for de forslag Dansk Varmblods avlsledelse har lagt frem for hovedbestyrelsen og Dansk Varmblods medlemmer og som Dansk Varmblods repræsentanter og regionsbestyrelsesmedlemmer i november 1986 blev gjort bekendt med ved et møde i Nyborg. Dette indlæg gengives her i noget forkortet form.

Emnet for mit indlæg er avlsledelsens opgaver og efter en generel redegørelse herfor, skal jeg gå nærmere ind på de konkrete tiltag, der er iværksat eller er i færd med at blive iværksat ikke mindst på hingstekåringens område, hvilket har særlig relevans her umiddelbart forud for Herning 1987.

Avlsledelsen blev nedsat af hovedbestyrelsen i maj 1986 og består som bekendt af fire overdommere samt DV's konsulent.

Baggrunden

Nedsættelsen af avlsledelsen havde sin baggrund i følgende forhold:

1. Et ønske om en fast stab af overdommere til foreståelse af bedømmelsen af de vigtigste avlsbegivenheder. Det var hermed tanken at sikre bedømmelsesarbejdet arbejdsro, så de skiftende kommissioner og den megen tale om inhabilitet kan undgås. Dette system svarer ganske til det, der anvendes i udlandet i de store tyske avlsforbund, hvor de, der har overværet årets tyske hingstekåringer, har bemærket, at en dommer også blot træder tilbage, hvis dv

Artiklens forfatter, Vagn Thorup, der meget udførligt præsenterer avlsledelsens planer med de kommende års vurdering af hingstene.

(Foto: JBR).

- han er involveret i, er under bedømmelse.
2. Et ønske om at have et organ, der på kort og langt sigt kan udarbejde oplæg til en avlsplanlægning af den danske varmbloodsavl, således at dennes konkurrencedygtighed sikres til gavn for DV's avlere.

Selve det praktiske bedømmelsesarbejde skal jeg ikke gå ind på, da der her ikke er sket de store forandringer i selve bedømmelsen. Det man måske har kunnet registrere på dette område er, at vi bestræber os på at lægge op til mere åbenhed og avlsvejledning over for avlerne på kåringspladsen, idet alle dommere står til rådighed for besvarelse af spørgsmål om bedømmelsen.

Større åbenhed på kåringspladsen

Vi lægger op til, at de, der gerne vil have en nærmere forklaring, kan få den på stedet, idet dommerne har nliet til at kunne give

en begrundelse for deres bedømmelser. På den anden side må dommerne også kunne anmode avlerne om, at disse benytter denne adgang, hvis de af en eller anden grund står uforstående over for en bestemt bedømmelse i stedet for, at man går rundt og ytrer kritik over for dem, man i øvrigt støder på på kåringspladsen. Vi vil gerne hermed lægge op til en åbenhed fra såvel dommere som avleres side, og vi har indtrykket af, at dette i almindelighed er godt modtaget.

En anden forandring i bedømmelsesarbejdet vil kunne registreres, når næste stambog udgives. Vi har navnlig forsøgt at lave lidt mere præcise beskrivelser af dyrene, således at de anvendte udtryk så som »kønt hoved«, »bevægelsen god« o.lign. ikke er anvendt helt så stereotyp, som det måske tidligere har været praksis. Også dette håber vi, at avlerne sætter pris på.

Det er selvfølgelig på den anden side således, at jo mere præcis en beskrivelse er, jo nemmere giver den anledning til diskussion med den avler, der måske ikke bryder sig om indholdet. Også dette er altså et resultat af en åbenhed omkring bedømmelserne, som vi tror er rigtig, selv om den enkelte avler måske derved kan komme ud for skuffelser, som var undgået, hvis beskrivelserne var mere intetsigende.

Avlsledelsens opgaver og ansvar

Jeg vil i det følgende beskæftige mig mere indgående med den del af avlsledelsens opgave, der består i avlsplanlægning og skal i det følgende skitsere dele af

de tiltag, vi har drøftet og som nævnt indledningsvis især komme ind på de nye hingstekåringeregler, som har været drøftet i avlsledelsen, og som også hovedbestyrelsen har haft til drøftelse og principielt udtrykt enighed i.

Det traditionelle forløb for hingstekåringerne herhjemme skal jeg ikke beskrive, idet jeg forudsætter, at det nuværende system er velbekendt for Dansk Varmblods avlere.

Jeg vil derimod tage mit udgangspunkt i de formål, hingstekåringerne har set fra avlers side.

Hvad er så disse? Der kan vel groft sagt opstilles tre målsætninger:

1. Vi ønsker eksteriørmæssigt korrekte og type-mæssigt tiltalende hingste.
2. Hingstene skal afstammingsmæssigt og med hensyn til fremtoning ikke mindst, hvad angår bevægelse, springevne m.v. først og fremmest selv være velegnede i ridesporten.
3. Slutresultatet skulle gerne være, at de to nævnte målsætninger videreføres til afkommet.

Jeg skal ikke her komme ind på det meget væsentlige spørgsmål om, hvorvidt det først anførte formål - eksteriørkravene - sådan som de praktiseres, altid går i smuk harmoni med det andet formål - kravet om egnethed til ridesporten.

For ringe viden

Vi ved rent faktisk alt for lidt om, hvilke eksteriørmæssige krav, der passer bedst til den brug i ridesporten, vi udsætter hestene for.

Vi ved også, at denne

I bogen »Varmblodshestene« udkommet på forlaget Skarv kort før jul, findes denne fantasi over livets gang for et varmblodshingsteføl. Først skal folene til følskue (A). Dette er endnu ikke et obligatorisk studie for en hingst, og bliver det sikkert heller aldrig. Forbesigtigheden (B) vil man fremover tage på med varsomhed. Kun helt uantagelige hingste vil blive skudt ud på denne tidlige tidspunkt. C. illustrerer fremstillingen som treårs, og D den vigtige materialprøve for de 3 1/2-årige hingste. Fremstillingen af fireårige hingste ved E er ikke specielt vigtig mener avlsledelsen, men DVs hovedbestyrelse har ønsket den bevaret i systemet. Ved F sker en ny vurdering af hingsten, som nu er blevet 7 år gammel og har præsenteret sit afkom på følskuer. Ved G er hingstene blevet 10 år gamle og de stiller på ny på kåringspladsen efter at man har set deres døtre på kåringspladsen og fireårige afkom til egnethedstest (H). Sidste og endelige selektion sker når hingstene er 15 år gamle. Til den tid skal ikke blot alle øvrige krav være opfyldt, men deres afkom skal også have præsteret noget på konkurrencebanerne.

(Tegning: Ole Brammer).

brug er flerfoldig. Der er således en række egenskaber, der kræves af en dressurhest og en springhest. Der forskes en del i disse

ting i disse år, og resultaterne af denne forskning er ikke altid helt entydig, så vi er derfor - i hvert fald indtil videre - nødt til som

den altfavnende organisation Dansk Varmblod udgør, at gå ud fra den alsidige ridehest som avlsmålet også for så vidt angår kra-

vet om egnethed i ridesporten. Men selv med dette brede mål er der ikke nødvendigvis nogen klar sammenhæng mellem, hvilke eksteriørmæssige egenskaber, der betinger en ønsket præstation.

Modsatrettede erfaringer

Lad mig for eksempel nævne, at der foreligger svenske undersøgelser på basis af de svenske egnethedstests, som viser, at der består en fornuftig sammenhæng mellem de karakterer, der opnås af de afprøvede heste - der er tale om 4-årsheste - i dressur og spring. Omvendt foreligger der tyske undersøgelser fra afprøvningen af hingste på Adelheidsdorf som tyder på, at der måske ikke er en sådan sammenhæng, men at specialegenskaber gør sig gældende for dressuregenskaber på den ene side og springegenskaberne på den anden side.

Hvis vi går over til det mere konkrete og alment kendte, forholder det sig

eksempelvis således, at Gotthard, den mest vindende faderhingst i Tyskland gennem tiderne, som virkede i Hannover, næsten udelukkende avlede springheste. I samme område virkede Ferdinand, som avlede såvel springheste som dressurheste. Fra Holsten kan nævnes fuldblodshingstene Anblick og Marlon, der fortrinsvis avlede dressurheste, hvorimod Ladykiller overvejende avlede springheste. Angloaraberen Ramzes er måske særlig interessant, idet han virkede både i Westfalen og Holsten. I Westfalen avlede han ikke mindst gode dressurheste - heriblandt olympiadeheste - hvorimod han i Holsten så godt som udelukkende avlede springheste - også her på olympisk niveau.

Disse forhold er unægteligt med til at vanskeliggøre situationen, når en avlspolitik skal udstikkes.

Hvordan måles indre egenskaber

Det, der navnlig er den ukendte faktor i avlsarbej-

det, er betydningen af de indre egenskaber, såsom gåpåmod, vilje til at give sig fuldt ud, evne til afstands- og højdebedømmelse o.lign. Der er nok ingen tvivl om, at disse faktorer er af fuldt ud samme vigtighed som eksteriøret - jeg vover endda den påstand, at de er af større vigtighed.

Vi står i Dansk Varmblod i dag med en kreds af avlere med en baggrund i avlsforbund, der har lagt stor vægt på netop de eksteriørmæssige krav. Dette har der været god baggrund for, så længe vi i dansk avl befandt os i en opbygningsfase. Dette gør vi ikke længere. Vi må nu betragte os som rimeligt velfunderede, og så må vi komme videre ved at lægge vægt på at tilpasse os endnu bedre til de krav, markedet og navnlig her ridesporten stiller til os.

Dette gør, at vi i avlen må have flere instrumenter at spille på, end vi har i dag. Eftersom en række grundlæggende eksteriørmæssige krav er så nogenlunde løst, må vi kunne tillade os at kunne gå lidt mere på ak-

kord, når det drejer sig om hingsteemner som af andre grunde - og her tænkes navnlig på præstationer - er interessante for avlen.

Vi skal i avlsledelsen passe på ikke at være for optaget af eksteriøret. Det er også noget, avlerne skal være opmærksomme på. Kun en avl, der i det lange sigt er i stand til at frembringe værdifulde konkurrenceheste, er levedygtig i hvert fald på internationalt plan.

Ridesporten skal ind i avlsarbejdet

Avl, der kun baseres på glansbilleder, der ser smukke ud på folden og på kåringspladsen, fremført ved hånd uden rytter, er noget, vi må agte os for. Vi må som avlsledelse og avlere i de kommende år få gjort noget ved det, der nu igennem nogle år har været talt så meget om - men i praksis gjort mindre ved - nemlig at bringe ridesporten ind i billedet i avlsarbejdet.

Hvordan gør vi så det, uden at kaste de gode ting

ved det gamle system overbord? Det gør vi efter avlsledelsens opfattelse ved at indføre et etapesystem ved hingstekåringerne, der muliggør en mere effektiv bedømmelse af hingstene.

Vi forestiller os at bevare det nuværende 1. trin i hingsteudvælgelsen, nemlig forbesigtigelsen som 2½-års hingste.

Traditionelt fremstilles der hvert år ca. 150 unghingste til forbesigtigelse baseret på ca. 4.000 bedækninger. Dette tal er i underkanten af det ønskværdige, og tallet burde sammenlignet med eksempelvis forholdene i Holland være mindst omkring 200. Der er nok heller ikke nogen tvivl om, at det ikke altid er de rigtige, der kommer frem. Der er behov herhjemme for et mere systematisk hingste-opdræt. Jeg synes, at dette forhold er noget, der burde drøftes på regionsplan. Hvorfor er der ingen regioner, hvor det er lykkedes på privat initiativ at finde sammen om fælles opdrætningssteder f.eks.?

Vil ikke være for kritiske

Vi vil i avlsledelsen bestræbe os på ikke at være for kritiske ved forbesigtigelsen. Forberedelsesgraden af dyrene er meget forskellig på dette tidspunkt. Vi bør tilstræbe kun at frasortere uegnede dyr med utilgivelige fejl på lemmer eller bevægelser eller type- og skal ikke betragte forbesigtigelsen som en slags forkåring.

2. trin er også fremover fremstilling med henblik på opnåelse af bedækningstilladelse for 3-årige hingste. Her har vi fra avlsledelsen foreslået og opnået hovedbestyrelsens godkendelse af, at unghingstene forevises i løsspringning. Vi ønsker at se, hvordan hingstene tager på denne del af opgaven i stedet for som nu, hvor vi kun har bedømt bevægelser. Der bliver ikke tale om store fordringer, der kræver grundige forberedelser. Hingstene bør naturligvis have prøvet det før kåringen, men overtræning er der ikke grund til.

Vi mener udover en vis bedømmelse af hingstenes evne til at taksere højde og afstand, teknik m.v. også at få indtryk af hingstens karakter, hvorfor vi mener hermed at have indført endnu en streng på buen, når det gælder brugsegenskaberne. Jeg vil gerne her fremhæve, at dette delelement er gennemført med virkning for Herning 1987.

3. trin er så materialprøverne, som jeg ikke her skal gå nærmere ind på. Jeg er vel klar over, at disse prøver altid er et stort diskussionsemne, men alle er vist på den anden side enige i, at sådanne prøver er absolut nødvendige for avlen. Teknisk udvalg må så forsøge at tilrettelægge den praktiske afvikling så godt som muligt.

Lidt overflødig

4. trin i det nuværende system er fremstilling af hingstene som fire-års. Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i avlsledelsen egentlig ikke finder noget særligt behov herfor, eftersom materialprøven burde have fra-

sorteret de heste, der ikke skal have chancen i avlen. 4-års kåringen bliver herefter endnu en eksteriørbedømmelse på et tidspunkt, hvor intet afkom er fremme. Der ville nok ingen skade ske ved at se tiden an til næste trin, som jeg straks skal komme frem til. Hovedbestyrelsen har imidlertid efter det for mig oplyste et ønske om at bevare denne 4-års kåring, og det vil vi selvfølgelig i avlsledelsen tage til efterretning, da der heller ikke sker nogen væsentlig skade ved at beholde denne kåring.

5. trin bliver så fornyet vurdering som 7-årig efter gennemførte følbedømmelser. Jeg vil gerne her sige, at følbedømmelserne er et emne, vi vil tage op til nærmere vurdering. Jeg er ikke helt sikker på, at den nuværende form er den endelige eller den rigtige. Også beskrivelserne af følbesigtigelserne kan forbedres, således at de bliver mere anvendelige for avlen.

Følbesigtigelserne vil give mulighed for at afkåre hingste. På grund af den

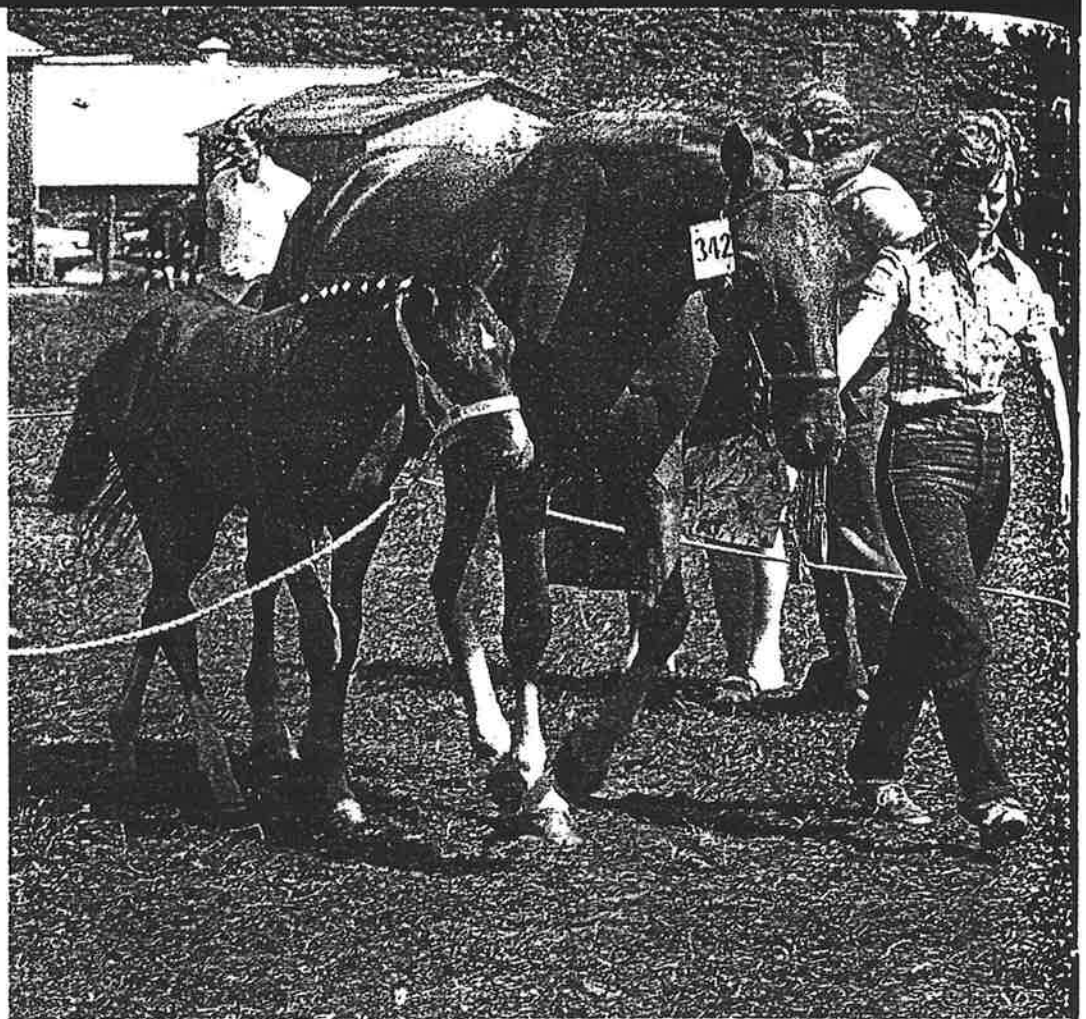
store usikkerhed skal der gås varsomt til værks., således at navnlig forekomsten af grove fejl på lemmer og dårlig bevægelse samt føle helt ude af type er afkarringsgrund. Det ny er herudover, at de hingste, der ønskes bevaret som 7-årige skal møde til kåring og karakteristik af avlsledelsen. Dette vil forbedre muligheden for avlsvejledning over for avlerne direkte på karringspladsen.

6. trin vil være fornyet vurdering i 10-årsalderen på basis af opnåede resultater ved hoppekåringen og ved egnethedstester. Også her sker der igen fremstilling til kåring og karakteristik ved hingstekåringen.

7. og sidste trin bliver så en afsluttende vurdering i 15-årsalderen på basis af opnåede resultater dels ved kåringer men navnlig for så vidt angår afkommets præstationer i konkurrencer. Hingste, der fortsat ønskes bevaret, møder til kåring og karakteristik af avlsledelsen. Kåring sker nu for livstid.

Inspiration fra Oldenburg

Jeg vil gerne om dette system komme med yderligere et par kommentarer. Systemet er til dels inspireret af Oldenburg, som er det tyske hesteavlsområde, der ligner dansk avl bedst. Også her driver man krydsningsavl med både hannoveranere, trakehner og holstenere. Hertil kommer anglonormannere og angloarabere for ikke at glemme den gamle oldenborg-race, og kendere af området vil

vide, at Oldenburg er et område, der står respekt om i Tyskland. Man har dernede fremstilling hvert år til kåring af samtlige hingsteårgange. Et sådant system er imidlertid efter vor opfattelse nok for meget af det gode. Et etapesystem er tilstrækkeligt. Ind i mellem etaperne skal der være ro omkring avlen, således at hingstene får en ordentlig chance for at slå igennem.

Systemet bygger på vurdering ikke alene af hingstene selv. Det ny i det er, at afkomsvurderingen får

en større betydning end i dag, og at konkurrence-sportens resultater drages ind i avlsarbejdet. Der foregår i disse år et registreringsarbejde på edb af disse forhold og det spørgsmål kan rejses, om ikke indførelsen af disse tiltag burde afvente fremkomsten af brugbare edb-statistikker. Jeg vil gerne svare entydigt herpå, at sådan afventning er der for mig at se ingen som helst grund til. Edb-statistikkerne kan udmærket oparbejdes ved siden af indførelsen af de nye regler, som jo for de senere etaper

får virkning flere år ud i fremtiden for de hingste, der nu møder til forbesigtigelse. Statistikkerne vil i øvrigt aldrig erstatte men kun være et supplement til den vurdering, avlsledelsen ønsker at anlægge, og hvis blot vi i avlsledelsen er enige om at være forsigtige med at skære hårdt, hvis der ikke er tilstrækkelig sikkerhed omkring de respektive forhold, der gør at afkåring kan komme på tale, vil ingen skade ske ved at tage fat med det samme, og det bør vi så absolut gøre.

Følskuerne er ikke en selektion af kommende hingste, men indgår som led i bedømmelsen af fullenes fædre. Det betyder på den anden side ikke, at følskuerne ikke samtidig er stedet, hvor særdeles lovende hingsteføl gør opmærksom på sig selv, ligesom avlsledelsen uden tvivl vil bemærke sig disse føl. Følskuerne er også i stigende grad blevet det sted, hvor hingsteopførere køber supplerende hingsteføl ind. Så hvis man som opdrætter er interesseret i at sælge et godt hingsteføl, skal det frem på følskue. Og helst klare sig godt.

(Foto: ICC)

Hurtigere frem-skridd

Hvad opnår vi da ud over de allerede påpegede fordele ved indførelsen af systemet?

Vi opnår navnlig følgende:

1. Avlsfremskridt kan gøre hurtigere.
2. Der opnås en større sikkerhed i bedømmelsesarbejdet set i relation til det behov, avlen til enhver tid har. Avlen er med andre ord nemmere at tilpasse markedet.
3. Rentabiliteten i hingsteholdet vil kunne forbedres ved at mindre værdifulde hingste kan tages ud af avlen.

Det sidstnævnte nævnes for at markere, at et rentabelt hingstehold er forudsætningen for, at vi har hingste af kvalitet, som hingsteejerne har råd til at investere i. Man kan nok rejse spørgsmålet: Hvad gør det, om en dårlig hingst bedækker 15-20 hopper om året? Ja, det er jo da for det

første ikke til fremme af avlen, men navnlig betyder det, at disse 15-20 bedækninger går fra hos en bedre hingst, og netop dette kan udgøre forskellen mellem et urentabelt og et rentabelt hingstehold.

Positiv hovedbestyrelse

Det system, jeg har skitseret foran, har været oppe til en foreløbig drøftelse i hovedbestyrelsen, og efter hvad jeg har erfaret, er man positiv over for, at dette bør indføres formentlig med den nævnte krølle omkring 4-årskåringen som ønskes bibeholdt, og systemet vil derved forhåbentlig kunne få virkning for de 3-års hingste, der nu opnår avlsgodkendelse.

Avlsledelsen har taget hul på andet end hingstekåringen, men det vil føre for vidt at gå ind på alle øvrige avlsforanstaltninger. Lad mig derfor blot nævne et par væsentlige forhold.

1. Følbedømmelsen vil blive taget op til debat.
2. Hoppekåringen er fra og med 1986 kørt på en lidt anden måde end hidtil, hvad angår talbedømmelsen. Alene helhedskarakteren, som er den sidste karakter, afgør nu kåringskategorien. De enkelte delkarakterer kan ikke lægges sammen, da de ikke er lige meget værd, og da vi ikke har indført koefficienter på disse delkarakterer, som muliggør sammenlægning. Ved eliteskuet 1987 vil DH-hopperne blive vist løse, hvis det ellers kan ind-

passes i det store jubilæumsskue.

Afprøvning af hopper er et område vi løbende vil følge. Indtil videre kører der et forsøg på at få hopperne frem til egnethedstest, og resultaterne heraf må vi foreløbig afvente.

Opgaverne er fordelt

3. Avlsledelsen fungerer som et kollektiv. Af hensyn til det praktisk overkommelige gør vi, hvad vi kan for at følge avlen i ind- og udland. Vi har imidlertid foreslået at dele regionerne op i interesseområder. Det skal understreges, at denne opdeling først og fremmest sker af hensyn til avlsledelsens indsamling af oplysninger. I region 1 og 2 er det meningen, at jeg særligt skal følge avlen. I region 3 og 5 er det Johs. Nielsen, der følger særligt med. Region 4 varetages af Birthe Lyder og region 6 og 7 varetages af Poul Graugård.

Det er naturligvis ikke hermed meningen at pådutte regionerne bestemte personer. Regionerne kan fremover som hidtil selv vælge dommere ved følskuer

o.lign. Da de pågældende medlemmer af avlsledelsen i praksis vil være til stede så vidt muligt ved regionernes arrangementer, så kan vi måske forsigtigt henstille, at de pågældende anvendes til karakteristik f.eks. ved følskuerne og fungerer som overdommere, hvor dette kræves som det f.eks. er tilfældet ved af-

komssamlinger o.lign. Man kan selvfølgelig invitere et hvilket som helst medlem af avlsledelsen til sine skuer eller andre arrangementer, og opdelingen skal først og fremmest ses som et praktisk forsøg på, at avlsledelsen dækker samtlige regioner ud fra en forudsætning om, at ikke alle kan være til stede til alt. Jeg skal derfor opfordre til, at man fra regionernes side hjælper med til at få også denne del af avlsledelsens arbejde til at fungere.

Positiv modtagelse - Tak for det

Afslutningsvis vil jeg gerne takke for den positive indstilling, avlsledelsen har modt i sin første funktionsperiode. Alt i alt ønsker avlerne rundt omkring på kåringspladserne reel vejledning - kun få har lyst til at skælde os ud - og vi gør da også, hvad vi kan for at redegøre for, hvad vi gør og hvorfor. Dette har avlerne krav på. Kun gennem reel vejledning opnås frem-skridd. Dette betyder ikke, at der altid vil være enighed med de pågældende avlere, som naturligvis kommer ud for skuffelser, eftersom vi også fremover vil fastholde en kvalitetsbetonet linie med den deraf fornødne frasortering. Det er vor opfattelse, at Dansk Varmblods avlere er enige i, at kun i kraft af en videreførelse af rimeligt strenge bedømmelser vil vi kunne hævde os i den internationale konkurrence, hvor vi nu er fornemt placeret ikke mindst hvad angår avl af dressurheste.